

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VERAT?

ABONNEMENTS-PRISJ

Voor de Stad, 1/12.

Perdeel per post, 1/12.

(Verreijpende driemalen tar week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag)

WAT VERSTAAT MEN DOOR 'Ingezetenen der Provincie'?

ART. 81 DER GRONDWET?

(Ingezonden.)

De oplossing dier vraag kan, onder het *Nederlandsch Staatskundig en Burgerlijk Regt*, niet moeilijk zijn.

Er bestaat in Nederland geen *Staatskundig domicilie*, afgescheiden van het *domicilie*, hetwelk geregeld wordt bij het *Burgerlijk Wetboek*.

In Frankrijk was het *Staatskundig domicilie* of de bevoegdheid om op eene bepaalde plaats deel te nemen aan de *vertegenwoordiging* en andere *Staatskundige regten*, geregeld bij de *constitutie* van den 22. Friemaire 8-jan. 18 Thermidor, 10 jaar; en 28. Floréal 12 jaar, later bij de *Wet* van den 5 Februarij 1817, 2 Julij 1828 en bij eene menigte *Secondaire, Decreten en ordonnancien*.

Van daar, dat art. 102 *code Napoléon* luidt *le domicile de tout français, quant à l'exercice de ses droits civils est au lieu où il a son principal établissement*, ten einde de lijn van afscheiding aan te wijzen tusschen de plaats, waar men zijne *staatskundige (droits civiques)* en *Burgerlyke (droits civils)* Regten uitoefent.

Het *staatskundig domicilie* is meer denkbeeldig dan reeel - het is de betrekking, waarin een burger staat tot de plaats waar hij zijne *staatskundige Regten* moet uitoefenen.

In den regel is het *staatskundig domicilie* met het *werkelyk domicilie* verbonden.

Hoe worden die op eene wettige wijze afgescheiden, hoe gebeurt het, dat een burger, die zijn *werkelyk domicilie* behoudt, op eene andere plaats zijn *staatskundig domicilie* verkrijgt, dat is de bevoegdheid, om tot de openbare keuze te concurreren, om zelfs te worden gekozen enz. enz.?

Ziedaar hetgeen in andere landen, bepaaldelijk in Frankrijk bij *bijzondere Wetten* was en nog hedendaags is geregeld.

Ziedaar hetgeen in Nederland nimmer het *opvoerp van bijzondere Wetstekeningen* heeft uitgemaakt.

Noch de *Staatsregeling* van 1798, noch die van 1801 vorderde, dat de gekozen personen *ingezetenen* ware van de Provincie.

Die van 1805 en 1806 vorderde hetzelfde tegen *uitdrekkelijk*.

« De leden der Vergadering van hun Hoogmogende zegt art. 19 der *Staatsregeling* van 1805 en art. 52 der *Staatsregeling* van 1806 - moeten binnen dat *Departement*, van wegens hetwelk zij benoemd worden, *gedurende de laatste twee jaren voor hunne benoeming hebben gewoond*.

Het is vrij dadelijk, dat hier niet aan de *fictie* maar aan de *realiteit* wordt gedacht.

In de *Grondwet* van 1814 wordt evenzeer als in die van 1815 gevorderd, dat de verkozen *persoon ingezetene* zij van de Provincie.

Wij lezen wel is waar bij Raapsoet tom VI. pag. 85. in het *Journal* der zittingen van de Commissie, belast met het plan van *constitutie* voor de Noordelijke en Zuidelijke gewesten van het voormalige Koninkrijk der Nederlanden, dat men voorstelde het woord *domicilies* te veranderen in de woorden, *ayant leur domicile politique dans la Province*; edoch dit besluit der Commissie is zonder gevolg gebleven bij het opstel der *Grondwet*, waartoe moet worden afgeleid dat de *Nederlandsche Regering* geen ander dan het *daadwerkelijk domicilie* heeft willen aannemen.

Art. 102 *code Napoléon*, is dan ook niet overgenomen in het *nieuw Burgerlijk Wetboek*, om zoodoende alle gedachte aan een *Staatskundig domicilie*, onafhankelijk van de *werkelyke woonplaats* te doen verdwijnen.

Het staat derhalve vast, dat door *ingezetenen der Provincie* in art. 81 der *Grondwet*, alle die personen kunnen worden bedoeld, welke volgens art. 74 van het *Burgerlijk Wetboek*, in eene of andere *Gemeente der Provincie* hun *hoofdverblijf* hebben gevestigd.

Is waar, ieder wordt geacht zijne oorspronkelijke woonplaats *domicilium originis* te behouden; maar wanneer men bij de *werkelyke woning in eene andere plaats* sedert vele jaren het voornemen voegt om elders zijn *hoofd- ja enig verblijf* te houden, zal het naar beginselen van *Regt* wel niet nootig zijn daaromtrent bij het *Bestuur der Gemeente*, die men verlaten heeft eene *expresse verklaring* uittebrengen.

Immers bij gebreke van zoodanige *verklaring*, wil de *Wet*, dat het *bewijs van het*

oorloomben uit die *omstandigheden* werde opgehaakt.

Wanneer wij dit *alderoepschen* op de woonplaats van *Jonkheer Mr. A. P. Meeuwen*, dan kan geen lid van de *Provinciale Staten* onverschillig tot welke *opinie* hetzelfde behoore, *ZH Welgeboren* als *ingezetene* dezer Provincie beschouwen.

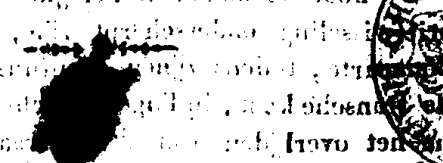
Voor eenige jaren werd dezelfde vraag in de *Staten-Vergadering* van Noord-Brabant geopperd, bij gelegenheid dat *Jonkheer de Kuijper*, die destijds zijn verblijf te Rotterdam had gevestigd, tot lid der *Staten* was benoemd.

De vraag werd ten voordeele van *Jonkheer de Kuijper*, door eene *magspraak* beslist, namelijk dat *ZH Welgeboren* zijn *politiek domicilie* in deze Provincie had kunnen behouden, afgescheiden van zijne *werkelyke woonplaats* te Rotterdam.

Het is te hopen dat de *Staten* zich dit maal door zulke *sophismen* niet zullen laten verschalken, en de *vertegenwoordiging* van hunne *derbaarste belangen* zullen opdragen aan mannen die, buiten alle andere vereischten, *werkelyk ingezetenen* zijn van Noord-Brabant.

DE VERKIEZINGEN.

Met genoegen vernemen wij, dat de edele *Sasse van Yssel* andermaal als kandidaat voor het lidmaatschap der *Tweede Kamer* optreedt. Wij verwachten dat de *Provinciale Staten* van Noord-Brabant, hulde doende aan de *parlementaire loopbaan*, welke zijn *hoogedelgeboren vrijzinnig, onafhankelijk*, zich zelven altijd gelijk blijvende, met zoveel *geestkracht en talent* heeft gevolgd, den *waardigen kandidaat* gelegenheid zullen geven, om dezelfde *verheven hoedanigheden*, welke eenen *wezenlijken volksvertegenwoordiger* kenschetsen, in de *Tweede Kamer* tot heil des lands aan te wenden. De *keuze* van den *Heer Sasse van Yssel*, voor Noord-Brabant, in den *echten zin* van het woord, *wezenlijk eene populaire keuze* moet genoemd worden.

DUITSCHLAND.

Op den 24 Junij is de Heer Arnoldi, tot bisschop van Trier benoemd. Toen de Heer Braun overste van het seminarie, diezelve kerk in de kerk vergaderde volk aankondigde, kon de heiligheid der plaats niet beloven, dat men daarvoren in toejuichingen lichte gaf. Aanvonds werd het 12 uur gezongen; en des avonds werd de geheele stad verlicht.

-- De Koning van Pruisen is den 24 dezer te Posen aangekomen en op het luisterrijkst ontvangen. Na in het gebouw der Regering den maaltijd gebruikt te hebben, heeft Hoogstdezelve eene soiree bijgewoond, door den aartsbisschop van Dunin ter zijner eere gegeven. Des avonds was de geheele stad prachtig geillumineerd.

Gedurende de groote herfstmanoeuvres in de Rijnprovincie zullen de Koning en de Koningin van Pruisen eenige dagen op het slot Benrath doorbrengen, alwaar ook prins en prinses Frederik der Nederlanden tegen dien tijd te gemoet worden gezien.

FRANKRIJK.

PARIS 30 Junij. Men schrijft uit Metz den 28 Junij:

» De Hertog van Orleans heeft zijn intrede te paard in onze stad gedaan, te midden eener groote menigte volks, welke niettegenstaande den verschrikkelijksten regen evenwel waren toegelopen.

» Gisteren heeft de Prins de nationale garde en de troepen van het garnizoen in oogenchouw genomen. Heden heeft hij de troepen doen manoeuvreren en verscheidene burgerlijke en militaire gestichten bezocht. Overal wordt Z. K. H. met de meeste hartelijkheid en eerbied ontvangen. Dezen avond zal er een allerprachtigst feest in de stad plaats hebben.

— Men ondervindt hier al meer en meer de gevolgen der verlichting, welke niet op het godsdienstige gegrond is. Men heeft te Parijs eene associatie van jonge dieven ontdekt, welke zich aldaar op eene groote schaal heeft uitgebreid, en welke de politie niet groote moeite slechts voor een gedeelte heeft kunnen ontdekken. Om zooveel mogelijk aan de beschikkingen van den Code Pénal te ontsnappen hadden de jeugdige industrielen de voorzorg genomen, van geene leden in hunne bendes op te nemen, die boven de 14 jaren waren.

Voor het hof van assisen te Aube stond dezer dagen te regt een kind van 9 jaren, beschuldigd van doodslag. Hetzelve droeg eenen haat tegen eenen zijner makkers, 6 jaren oud; en nam dezen op zekeren dag bij den kraag, wierp hem in de Seine, en bleef ter plaatse, tot dat het de verzekering bekomen had, dat hij verdronken was. Ondervraagd door de jury heeft zich de jeugdige moordenaar met de onverschuldigde leugens, en de grootste geslepenheid trachten te verdedigen, welke der geheele zaal eene pijnke verwondering veroorzaakte. Het is veroordeeld tot opsluiting tot dat het zijn 18 jaar zal bereikt hebben.

— Gedurende de twee dagen dat de graaf de St. Aulaire hier terzeggende is heeft de Koning diek geant reeds driemaal in particuliere audiencie ontvangen. En gisteren heeft hij een gedeelte van den dag bij den Minister Guizot doorgebracht. Sommigen beweren dat die diplomaat zich bitter beklagt over de geringe mate van onderscheiding, welke hem te Londen bij de leden van het Ministerie is te beurt gevallen.

Niet minder dan vijf gezanten van Frankrijk bevinden zich thans met verlof te Parijs, namelijk de graaf de Pontois, de heer de Barante, de marquis van Dalmatie, de hertog van Montebello en de graaf de St. Aulaire. Eerstgenoemde zal denkelijk niet voor tegen het einde der maand naar zijnen post terugkeeren.

-- Door de douane te Belogne zou een uitgebreide briefwisseling onderscherpt zijn, door prins Louis Bonaparte, tijdens zijnen natuurlijken togt naar de fransche kust, in Engeland achtergelaten, en nu na het overlijden van de koning, door diens erfgenamen naar Frankrijk gezonden.

— Een aantal rapporten, zoo van den gouverneur-generaal van Algerie als van andere veldoversten in dat gewest, door de Regering publiek gemaakt, luiden allen gunstig omtrent de voortdurende onderwerping van verschillende stammen. Van de voorgevoerde Nederlanders, door de bezetting van Miliabah geleid, wordt daarvan met een woord gerespeerd.

NEDERLAND.

-- 's HERTOGENBOSCH 4 Julij. Gister passeerde deze stad Mgr van Gerra, gaande naar de districten van Grave en Mege.

-- Men vermoedt dat behalven den Heer van Welderen, Rengers, ook nog de heeren Callot de Escury, van de Velden, en Binkes van de parlementaire loopbaan hebben afgezien.

-- De heer Eugène Gans redacteur van het Journal de Limburg is in de zaak van den heer Rouffabr, directeur der posten te Maastricht, veroordeeld tot eene maand gevangenis, 72 beets, en gedurende 5 jaren vervallen verklaard van zijne burgerlijke regten. De veroordeelden heeft zich in Cassatie voorzien.

-- Men meldt ons uit LITH: -- In den vroegen ochtend van II. Woensdag, barstte alhier een brand uit, waardoor, niettegenstaande de spoedig aangebrachte hulp der Brandspuit uit deze- en uit de naburige Gemeente Lithoyen, vier huizen (waarvan slechts twee verwaarborgd) eene prooi der vlammen zijn geworden.

De slagtoffers der niet verwaarborgden, geheel tot armoede gebracht zijnde geworden, is het nemen van maatregelen, ter ondersteuning dezer huisgeinnen, noodzakelijk geworden.

De ondergeteekenden bevelen die ongelukkigen dan ook aan den steeds tot liefdadigheid geneigten geestonzer Gewestgenooten en van andere menschevrienden, en belasten zich volgaarne met de ontvangst der, ten hulpe behoeve, te verstrekken liefdegiften; waartoe ook de heer J. L. Schoemaker, Procureur, enz. te 's Bosch, zich welmeenend heeft aangeboden.

LITH, den 1 Julij 1842.

L. BOKSTART, Burgemeester,
(Get.) A. A. KEMPS, R. K. Pastoor,
L. KROL, Predikant.

's GRAYENRAGE den 30 Junij.

-- In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is in heden is het voorstel tot bekrachtiging der wet, de Nederlandsche Handelsmaatschappij gesloten contracten met 49 tegen 3 stemmen aangenomen.

Vervolgens zijn de beraadslagingen begonnen over het wetsontwerp omtrent de aflossing en intrekking van schulden over 1842, welke beraadslagingen op morgen, Vrijdag den 1 Julij zullen worden voortgezet.

Nog is in de zitting van heden het centraal verslag uitgebragt over het wetsontwerp betrekkelijk het notarisambt. De beraadslagingen daarover zullen op Zaterdag den 2 Julij plaats hebben.

Eindelijk zijn nog in deze zitting ingekomen missives van Zijne Exc. den minister van Binnenlandsche zaken, waarbij het wetsontwerp wegens den ijeren spoorweg van Maastricht naar de Pruisische grenzen en die wegens het Stems- en Kiesregt voorloopig worden teruggenomen.

De beraadslagingen zijn in de zitting van Vrijdag den 1 Julij voortgezet, en nadat verscheidene sprekers daarbij het woord hadden gevoerd en Zijne Exc. de minister van Financiën de wet uitvoerig had toegelicht en verdedigd, is zij met 41 tegen 10 stemmen aangenomen.

Men verneemt dat de vragen, welke van Regeringswege worden de ahangige ontwerpen van wet betrekkelijk het stem- en kiesregt, aan de Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gedaan zijn, in de Sectien tot het stellen van eenige andere en het veranderen der door het Gouvernement ontworpen vragen hebben aanleiding gegeven, en dat die reeds beantwoord zijn. Men

verneemt dat de leden van de Kamer vrij constanmig van oordeel zijn geweest, dat de heerlijke regten hier te Lande als afgeschafte moesten worden beschouwd. Ook verneemt men dat aan de Staten der provincien onderscheiden vragen gerigt zijn, die met de vaststelling van de beoogde voordragten van wet, ten aanzigte van het stem- en kiesregt, in verband staan, bepaaldelijk wat aangaat den voor elke stad te bepalen census en de veranderingen welke in het getal leden, die voor elken stand in de Staten van het gewest zullen zitting nemen, komen zullen. Eerst na het ontvangen der daartoe betrekkelijke antwoorden zal aan de vervaardiging van nieuwe voordragten van wet worden gedacht, die alsdan in de aanstaande Zitting der Kamer waarschijnlijk zullen kunnen worden aangeboden.

ARRONDISSEMENTS REGTBANK

VAN

's BOSCH.

Notale-Teuden.

ZITTING VAN 10 JUNIJ 1842.

De Regtbank;

In de zaak van het Bestuur der Domeinen, uitgeoefend wordende door de Commissie tot afdoening der zaken van het ontbonden Amortisatie Syndicaat, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 29 December 1840, N°. 13, waarvan de bureaux gevestigd zijn te Amsterdam, ter diligentie en vervolging van den Heer Administrateur der Domeinen in het eerste Ressort residentende te Arnhem (thans uitgeoefend wordende door Zijne Exc. den Heer Minister van Financiën, wiens bureaux gevestigd zijn te 's Gravenhage, en ter vervolging van den Agent van het Domein in het Agentschap 's Hertogenbosch, eischer bij geregiistreerd exploit van den 13 Januarij 1800 een en veertig gerepresenteerd door den Procureur de Bargh, en

Martius van den Broek, bierebrouwer wonende te St. Oedenrode, gedaagden bij bovengemeld exploit, vertegenwoordigd door den Procureur Sassen.

Gehoord partijen in hunne middelen en conclusien.

Gehoord den Heer Officier van Justitie, zich refererende tot de prudentie der Regtbank, onder referentie tot de middelen, ontwikkeld in zijne vroegere conclusien in *pari materia*.

Gezien de stukken.

Ten aanzien der daadzaken.

Overwegende dat het eischend bestuur, voornitstellende dat de Gedaagde als eigenaar van zekere perceelen, gelegen onder de gemeente St. Oedenrode, genaamd de *Heikampen*, kadastraal bekend sectie C. N°. 98 tot en met N°. 102, groot 2 bunders, drie en vijftig roeden, tachtig ellen, blijkens Proceesverbaal van den 23 Augustus 1839, opgemaakt door den Burgemeester der gemeente St. Oedenrode, ter requisitie van Antonij Sanders, landbouwer aldaar, als pachter der Dominiale Tienden te St. Oedenrode, genaamd de *Koevering*, derde klamp, of zoogenoemde groot Novalla over den oogst van dat jaar, geweigerd zoude hebben de rinde van voorsz. perceelen aftecheiden en aan den pachter afgeveven, en zulke niettegenstaande de tiendbare vruchten op avengewelde kamper sedert twaalf jaren successive zijn getiend en door de pachters 's Rijks Domein zijn genomen en naar zich genomen geworden, -- heeft geconcludeerd dat het der Regtbank behagen moege te verklaren: dat aan het Domein van dezen staat Competent de tiende van de tiendbare vruchten in den jaer 1800 gewassen en ingeogst op voorschreve perceelen aan den gedaagden in eigendom behoorende, en over denzelfden jaer bij hem in eigen gebruik gehouden en met rogge en zomerzaad beteeld, en waarvan hij de tiende aan den pachter

„Rijks Domein formeel heeft geweigerd, mitsdien den gedaagden te condempneren om aan het eischdoende bestuur, in handen van deszelfs tiendpachter boven genoemd, of wel ten kantore van deszelfs Agent te 's Hertogenbosch, te betalen eene som van dertig gulden, zijnde, na afrek van het één vijfde ten behoeve van den grondeigenaar, gereserveerd, de waarde waarop de weggevoerde tiende van gemelden oogst is getaxeerd, of zoo veel meer of min als door de Regtbank zal worden gearbitreerd te behooren, tot vergoeding der schaden, door de onregtmattige wegvoering van meergemelden oogst, aan het eischdoende bestuur in den persoon van deszelfs pachter toegebracht, met condemnatie in de legale intressen; à tempore litismotæ, en in de kosten van den processe" dat de gedaagde, de door den eischer geposcerde facta volkomen erkennende, het regt van tiende op de voorschreven Heikampen formeel heeft betwist en op grond daarvan heeft geconcludeerd „dat aan het bestuur der Domeinen „zijn eisch en conclusien mogen worden ontzegd „en, bij reconventie, hetzelfde bestuur veroordeeld „om de tiende, sedert twaalf jaren wederregtelijk van de Heikampen gepercipieerd, aan den gedaagden te restitueren, met bevel dat het montant daarvan bij staat zal worden opgemaakt en gedebatteerd en met condemnatie van den eischer „in de kosten."

Ten aanzien van het Regt.

Overwegende dat te beslissen staat:

1°) Is de vordering van het eischdoende bestuur in regten bewezen en gegrond?

2°) Zoo Neen; behoort aan den gedaagden deszelfs reconventionele vordering te worden toegewezen?

Ad 1°. Overwegende dat, bij een naauwkeurig geschiedkundig onderzoek nopens den oorsprong van het tiendregt in ons vaderland, genoegzaam blijkt dat in 't algemeen de tienden gesproten uit de gewoonte der Germaansche volken om hunne opperhoofden zeker deel der veldvruchten af te staan, nader gewijzigd en geregeld door het Colonaat Systema der Romeinen; meer bepaald zijn daargesteld door de Frankische volkstammen, die deze gewesten, na den ondergang der Romeinsche wereldheerschappij, vermeesterden, -- dat de hoofden dier stammen hunne aanhangers en volgelingen met uitgebreide streken gronds begiftigden en daardoor de zoogenaamde villae, onze hedendaagsche heerlijkheden en dorpen, het aanzijn verkregen; -- dat die begiftigden, tot exploitatie hunner eigendommen, die grootere of kleinere perceelen dier gronden aan anderen afstonden, onder voorbehoud van een zeker deel der te winnen vruchten, en dat op die wijze het tiendregt, even als het regt van half teelinge en schoofregt, door wettige overeenkomsten, als een residu van eigendom reeds vóór de invoering van het Canoniek- en Leeregt was gevestigd; -- dat, bij de invoering en uitbreiding van het christendom in deze landen, Vorsten en Heeren, eigenaars der villae niet alleen vele tienden als een Gode behagelijk werk aan geestelijken en kloosters afstonden, maar bovendien op hunne eigendommen kerken en Kapellen bouwden, en om in het onderhoud derzelve, alsmede in dat van de bedienende geestelijken te voorzien, eenige hundert tienden vooral van nieuwe gronden aanwezig; -- dat echter deze bijdrage geheel afhankelijk van den wilkeur van den grondeigenaar, niet altijd geëvenredigd was aan de behoeften van kerk en priester, ja menigmaal zo karig werd afgemeten, dat daardoor allerlei ergernissen ontstonden, welk een en ander aanleiding gaf tot de verordening van Karel den Groeten en de opvolgende uitspraken der Concilien, bepaaldelyk die van het 3° Concilie van Lateranen, ten jare 1179, waarbij het praesieren van tienden, vooral novalia, ten behoeve der Parochie en der elver Geestelijken, volgens zekeren maatstaf, als d. m. Dies voor alle grondeigenaren, naar een vastgestelde Circumscripctie der kerspelen werd ten pligt gemaakt, en dat alsoo (van dien oogenblik) af een tiendregt ontstond, niet geboren door wederzijd che

wettige overeenkomst en niet gevorderd als voorbehoud, residu van eigendom, maar opgelegd door vereenigd wereldlijk en geestelijk gezag, geheel afgescheiden en niet afhankelijk van den grondeigendom, welks vruchten tot een bepaald doel, uitsluitend voor den Parochus bestemd waren.

Overwegende dat hoezeer dat alles evenzeer op Holland als op Brabant toepasselijk zij, -- dat ook daar de bij uitnemendheid Geestelijke of zoogenaamde Parochie-tiend was ingevoerd, en tot merkelyk nadeel van der Graven genot der novalia het aanzijn had verkregen, echter het bestaan dier tiende, bij verschil, over het regt tot heffing der novalia, geenzins in beide gewesten, ten aanzien van het te leveren bewijs, dezelfde regtsgevolgen heeft gehad, -- dat trouwens in Brabant, vooral na het testament van Hertog Hendrik III in beginsel was gesteld en als regtsvermoeden, aangenomen: „decimae novales Parochie cedunt" ten gevolg dat zelfs daar, waar het regt tot heffing der oude tienden ontegenzeggelyk aan den Hertog, aan eenen grondheer, of zelfs aan een kapittel, klooster, of ander geestelijk gesticht behoorde, de novalia steeds aan de Parochie werden toegewezen, tenzij (teste van Espen) door zoodanig bezitter der oude tiend werd overgelegd „een titulus specialis canonicus „et rationabilis, quo nominatim perceptio novalium ei sit indulta."

Overwegende dat daarentegen in Holland, -- ondanks het bestaan der Parochie tienden en niet-tegenstaande de Hollandsche Graven menigmaal, blykens oude Charters, ten behoeve der kerspelerkerken hunne novalia hebben afgestaan; -- ten gevolge van den veronderstelden algeheelen eigendom der woeste en inculte gronden bij de grafelykheid, steeds de regel vigeerde „dat „van voor het eerst tot cultuur gebragte gronden tienden aan den Graaf verschuld waren," zoo dat hij, die of regt tot heffing, of vrijdom derzelve beweerde, gehouden was die exceptie te bewijzen, en dat bovendien, daar het regt tot novalia onder de regalia principis was opgenomen, de Graaf bij uitgifte van gronden van oude tienden of zelfs van Novales emersae, geen ins gehouden was de emergentes novales zich voor te behouden, maar dezelve tacite gereserveerd werden geacht.

Overwegende dat uit deze verschillende beginselen noodzakelyk volgt dat, toen in Holland bij de Kerkhervorming en na de afzwering van Philips, het bepaald geestelijk tiendregt, als zoodanig was vervallen, en de staten zich alle kerkelyke goederen en dus ook de kerapelienden hadden toegeëigend, alle daarna ontstaande novalia door de staten, als getreden in de regten van den Graaf ALLEEN *vi domini* en *qua regalia* zijn geheven en wettig konden geheven worden; -- dat echter bij eene gelijke opheffing van het geestelijk noval tiendregt in Brabant geenzins de Hertog het uitsluitend regt tot novalia zoude hebben verkregen, dewyl in Brabant de algeheele eigendom der woeste en inculte gronden niet werd verondersteld te berusten bij den Hertog, en evenmin daar de decimae novales tot de regalia behoorden -- dat dus indien ook daar de kerkhervorming was ingevoerd geworden, de Hertog qua Souverein wel zich zoude hebben kunnen toeëigenen al de kerkelyke bezittingen en dus ook de bestaande Kerapeltienden der R. C. Geestelykheid doch op de nog geboren moettende worden noval tienden geen meerder regt zoude hebben gehad, dan elk ander grondeigenaar, namelijk het regt, geput uit vroegere eigendom en gemaakte reserve van tiend bij vervreemding, hetwelk een en ander ook bij Souverein in cas van contesten bij gebrek van een voor hem militerende praesumptie even atrekparticulier zoude hebben moeten bewijzen.

Overwegende dat dus ook de staten der vereenigde Provinciën, krachtens den Munsterschen vrede den Hertog van Brabant, in de afgestane gedeelten van hetzelfde opvolgende, geene meerdere, of andere regten verkregen dan deze bezeten had, en dat mitsdien door de verandering der kerkelyke zaken, door hen ingevoerd, evenmin als zulks bij gelijke verandering door den Hertog zoude zijn geschiedt

geen uitsluitend regt op te ontstaan novalia voor den staat konde worden geboren; -- dat wel is waar de staat in het genot was van alle kerkelyke goederen en ook der bestaande parochie-tienden, en bij voortdoring de toen existerende bleef inzien, maar dat daaruit geenzins volgt, dat zij de parochie tiend voor 't vervolg als zoodanig zoude hebben kunnen heffen van nieuw tot cultuur te brengen gronden, dewyl zoodanig Speciaal geestelijk tiendregt, steunende op Canoniek regt en decisien der Concilien, -- met de toenmalige kerkelyke staatkundige inrigting der vereenigde gewesten ten eenenmale onbestaanbaar en strijdig, -- niet al deszelfs gevolgen en regten geheel was vervallen, (Cf. S. van Leeuwen. l. c.)

Overwegende dat het eischend bestuur deszelfs regt tot de gevorderde noval tiende ook geenzins op de praesumptie, die voor de parochie voormaals pleeg te bestaan, heeft gegrond, maar die tiende wil beschouwd hebben als een residu van eigendom en ten einde zulks te staven, zich qualificeert opgevolgd aan en getreden in de regten der Brabandsche Hertogen, als de voormalige eigenaars van alle inculte gronden in Brabant, vooruitstellende dat nog heden die gronden in principe behooren aan den staat, dat deze ook zonder expresse reserve geregtigd is tot de Novalia en dat eene praesumptie van tiendpligtigheid voor den staat militceert en denzelven alzo van het leveren van bewijs ontheft.

Overwegende dat, hoezeer de Hertogen van Brabant van oudsher vele gronden en daaronder inculte, als proper Domein, in dit gewest hebben bezeten, echter daaruit geenzins volgt dat die Hertogen grondheeren van Brabant zouden geweest zijn; -- dat het integendeel geschiedkundig vaststaat dat er in Brabant eenige grondheerlijkheden bestonden en nog bestaan; -- dat volgens de oudheidkundige nasporingen van den geleerden Raepsaet, oorspronkelyk de meeste heiden, vroenten, gemeenten en moeren aan de eigenaars der Villae en niet aan den Hertog hebben behoord; -- dat, om niet te gewagen van Art. 8 van het testament van Hendrik, -- waaruit toch voorzeker geen vermoeden voor den algeheelen eigendom der heiden en gemeenten bij den Hertog kan worden geput, -- bovendien de Hertogen, blykens verschillende placaten, gewoon waren hunne inculte gronden op zekere jaarlijksche eijusen, hetzij in eigendom hetzij in leen, uittegeven aan steden, vrijheden, dorpen, Godshuizen en bijzondere personen en dat alzo ten Jare 1643 een groot deel der inculte gronden in de generaliteit niet meer als eigendom van den Hertog op H. H. Hoogmogenden konde overgaan; -- dat daarna de staten der vereenigde Provinciën met uitgaven en vervreemden van gronden zijn voortgegaan en eindelyk dat na 1798 ook alle gronden, in leen bij gemeenten of particulieren bezeten, door opheffing van den Leenband, als allodiaal goed bij de bezitters zijn verbleven.

Overwegende dat uit dit alles voldoende blijkt, dat heden niet meer kan worden aangenomen dat gemeentesgronden en heide in principe het eigendom zijn van den staat, maar dat veel meer moet worden gesteld dat die gronden thans in principe aan de gemeenten behooren, hetgeen nog mede wordt bevestigd door de reeds plaats gehad hebbende en nog dagelijks voorvallende verkoopen der gronden door de Gemeenten, tot hun eigen voordeel en onder vrije beschikking over de koopningen, terwijl de staat daarbij geene andere rechten uitoefent dan van administratieven aard, hetwelk namentlyk van de noodige autorisatie.

Overwegende dat daargelaten of de vervreemding der voorschreven heikampen vóór of na 1793 hebbe plaats gehad, hetgeen ten processe niet consteert, -- in alle geval het eischend bestuur niet kan volstaan met de, blykens het voorgaande, zoo vaag en onbewezen voorgestelde praesumptie van geheelen eigendom der inculte gronden in de generaliteit, maar gehouden is te bewijzen dat het de voorschreven heide kampen als eigenaars aan

